

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptalajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona.
Várm. körjegyzőknek és tanítóknak egy évre 6 korona.
Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni szíveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Halottak estéjén.

Az elmulás, az enyészet a maga búbanatos varázsával, a hervadó sárga levelek tömeges lehullása idején: ősszel leginkább szembetűnő.

Ilyenkor méla hangulatba hozza a lelket a természet pompájának fokozatos összeomlása és a téli dermesztő nyugalomba vonulása.

Még nyílik virág a domboldalakon, még hallani a napfényben egy-két madárdalt, még zümmög az élet örömről egy-egy bogárka, még csapongva száll egy-egy pillangó, de már napról-napra le-tördeli a dér, fagy, mindig kevesebb a szindus élő forma, mindig több az élet-telen, alaktalanul váló tömeg; a mi élő marad, az is elbujik, elrejtőzik faodukba, sziklarepedésekbe, eldugott zugokba a gyökerek közt. Mindinkább magára veszi az egész természet a változatlan álomnak: a halálnak képét.

Ilyenkor szokott az ember is megemlékezni azokról, a kik elköltöztek a földi életből. Erre az időre teszi az egyház azoknak emlékét, a kik a földi alakból kivetkőzve elmultak és egy másikba, rejtelmesbe, örökkévalóba jutottak.

Ezeknek sorsáról semmi bizonyosat nem tudunk. A mi keveset az ilyen dolgok szakértői: a mélységesen vallásos, transcendentalis, prófétai nagy lelkek hirdettek arról a másik világról, az mind csak a legnagyobb általánosság, a tulsó élet legfőbb vázlatos vonásai, a melyek a hit létráján fölemelkedő léleknek megmutatják a tulvilági előtornácok fénysugaras sejtelmét, de részletes, emberileg elemezhető tudást nem nyújtanak lelkünknek.

Nincsen onnan visszatérés! Mindenkinél át kell mennie az örökkévalóság kapuján! A halállal megszűnik a földi élet s a siron tul fölbomlik az az élő anyag, a mely éveken át formában, szimmetriában élt és növekedett, a mely

hordozója volt éveken, évtizedeken át a lélek fokozatosan fejlődő életének gondolatokban, jellemben, hitben, szeretetben. Ez bizonyos tudás, és ezen mindenkinek át kellett mennie, még a legszentebbeknek, még az Isten legkedvesebb fiának: Krisztusnak is.

És arról a másik életről még ő, az isteni dolgok legalaposabb ismerője sem mond többet, minthogy ott igazságot szolgáltatnak a földi élet legbensőbb ismerete alapján és hogy „szem nem látta, fül nem hallotta, sem az ember szívébe nem hatott, a mit az Isten azoknak készített, a kik őt szeretik.”

De ha nem tudunk is arról a másvilágról olyan dolgokat, a mik emberi elmével részekre szétszedhetők és elemezhetők: azért ez a mi lelkes természetünk követelménye, a mi lényegünkhöz látszik tartozni, mert az ember befejezetlennek érzi magát itt a földön és ha nem él örökké, akkor egyáltalán azt sem tudja, hogy miért él?

Czéltalannak tűnik föl az egész földi élet az örökkévalóság nélkül!

Azért született, azért él, azért érez, azért gondolkodik-e csupán, hogy egy-néhány évtizedig étel, ital, ruházat és más efféle hiábavalóságok után járjon és azután mikor elméje elérte itt a legnagyobb kifejlődést, mint egy darab szétmáló rög — úgy pusztuljon-e el?

Egész belsünk, egész értelmünk, egész nemesebb részünk tiltakozik ez ellen és hangos szóval folytatást, halhatatlanságot követel a siron tul következő örökkévalóságban.

Az örök élet az emberi léleknek lényegéhez tartozó postulatuma. Természet-szerűleg ott várja betetőzését annak, a mi itt bevégetlen, ott várja a kiegyenlítését annak, a mi itt egyenlőtlen és igazságtalan, ott várja a vigasztalását annak, a mit itt a földön szenvedett, ott várja a nyugalmat azért, a mit itt a földön küzdött és fáradozott. Egyszóval

ott várja és ott reméli azt a végső, megfelelhetetlen igazságszolgáltatást, a mely nem külső körülmények szerint, hanem a belső valóság teljes ismerete alapján ítél és azt vonja fénybe, a mihez ez a fény belső valósága szerint hozzátartozik.

Az örök életnek ilyen fölfogása kielégíti a legműveltebb lelkeket, a kik a modern tudományok magaslatait a legfelső fokokon átkutatták, mert ott sem találtak semmit, a mi evvel a fölfogással ellentétben állana.

Sőt még a jelen, véges földi élet erkölcsi berendezése szempontjából lehetetlen be nem látnunk: milyen óriási megbecsülhetetlen erkölcsi emeltyű reánk nézve az örök életnek, a másik világnak biztos tudata. Mert a siron tuli örök élet biztos tudatában könnyebbé válik nekünk a földi élet küzdelmeinek, fáradozásainak, szenvedéseinek elviselése. A másik világ örök igazságának tudatában könnyebben megadom magam, a jelen élet igazságtalan, de emberileg meg nem változtatható beosztásának, amely nekem — lelki értékem öntudata dacára — alacsonyabb sorsot juttatott és nem akarom lázadólag, pusztítással fölforgatni a társadalom rendjét, hanem türelemmel bevárom, a mig értékemről másokat is megtudok kétségbevonhatatlanul győzni. Tudok dolgozni a félreismertetés keserves válságai között is, mert erényem próbáratételét eltűröm, a mely véget ér itt a földön, vagy ott az örök életben kiegyenlíti az örök igazság.

Micsoda perspektívái nyílnak meg előttem a tökéletesedésnek, az önfeláldozásnak, a lelki élet öröktényű erényeinek, ha biztos tudattal, az örök élet biztos hitével vághatok neki a földi életnek és czélom tudatában haladhatok dombok, hegycsúcsok fölé a fellegekig, az égig!

A hit emberei közül sokan gonosz-nak tartják a szkeptikust, a ki kételke-

FEGYVERGYÁRI KERÉKPÁROK

a létező legjobb kerékpárok; bizonyítja az, hogy az Osztrák-Magyar hadsereg is csupán ezen kerékpárokat használja.

Kapható kizárólag **Valaszky Rezső**, órás- és ékszerésznél RIMASZOMBATBAN.

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

RÉGI KERÉKPÁROK BECSERÉLTETNEK!

dik. Ebben nincs igazuk, mert nem gonosz, csak szájalomra méltó az, a ki a semmitsem nyújtó kételkedésért megfosztja magát a lelki élet és haladás olyan kincsétől, amilyen az örök élet hite. +

Törvényhatósági élet.

Rimaszombat, 1913. október 30.

Vármegyénk közönsége okt. hó 29—30-án tartotta *Kubinyi* Géza főispán elnöklete alatt rendes őszi közgyűlést.

Előre éreztük és jeleztük, hogy a közgyűlés aligha lesz látogatott és jóslatunk be is váltott, mert a bizottsági tagoknak alig egy negyed része jelent meg a gyűlésen.

A gyűlés azonban nem igen mondható érdektelennek, mert különösen az árvapénzek elhelyezésének kérdésénél erős csata fejlődött ki és a főispán erélyes fellépésének és megdönthetetlen érveinek köszönhető, hogy a kérdés elintézése nem meddő eredménnyel végződött.

A főispán d. e. 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést, szívélyes szép szavakkal üdvözlően a megjelent bizottsági tagokat. Majd megnyitja után bejelentette, hogy a vármegyének egyik kiváló fiát, ki sok időt töltött el a vármegye szolgálatában és a közügynek önzetlen munkása volt, *Bornemisza* László nyug. főispánt oly magas kitüntetés érte, mellyel csak kevés főispán dicsekedhetik. Ugyanis a nyug. főispán három évi főispánsága után már ő felsége részéről a Szent-István rend kis keresztjével lett kitüntetve. Abból a tényből tehát, mely a kitüntetést érte, egy sugár a vármegyét is illeti, mert a vármegye szülöttének kitüntetése a vármegyére is csak örömet deríthet és nagy megtiszteltetést jelenthet.

Indítványozza tehát, hogy ezen kitüntetés ténye a kitüntetett érdemének méltatása mellett

a jelen közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíttessék és ha indítványa elfogadtatik, az azt sanctionáló határozat *Bornemisza* László nyug. főispánnal küldöttségileg közöltessék.

Ezt követőleg *Lukács* Géza alispán emelkedett szólásra s kérte a törvényhatóság elnézését azért, hogy évnegyedes jelentésében a nyug. főispánt ért kitüntetésről nem emlékezett meg. Ezt a mulasztást nem feledékenységből tette, de azért mellőzte annak a jelentésben való megemlékezését, mert azt a kitüntetett határozottan óhajította.

Most pedig, midőn a közgyűlés ily lelkes méltó keretben ünnepli kitüntetését alkalmából *Bornemisza* László nyug. főispánt, annak a véleménynek ad kifejezést, hogy a küldöttség vezetésére az elnöklő főispán kéretnék fel.

Kubinyi Géza főispán örömmel fogadja a megtisztelő felkérést és indítványozza, hogy az általa vezetendő küldöttségbe *Lukács* Géza alispán, dr. *Fornet* Gyula főjegyző, *Szentiványi* Árpád és *József*, *Szakall* Vince árvaszéki elnök, *Farkas* Géza és dr. *Radvánszky* György cs. és kir. kamarások, *Gömör* Olivér, *Máriássy* Gyula főszolgabíró, *Medveczky* Sándor kir. közjegyző és dr. *Kovács* László polgármester választassanak be s aki csatlakozni kíván még a küldöttséghez, azt szívesen veszi.

Az ekként megalakított küldöttség délután fél négy órakor kereste fel *Bornemisza* László nyugalmazott főispánt otthonában és vitte neki hírül a vármegye határozatát és őszinte üdvözlését. A vármegye üdvözlését a küldöttség élén *Kubinyi* főispán tolmácsolta tartalmas, szép alkalmi szavakban, mire a kitüntetett válaszolt és köszönte meg szíve mélyéből fakadó szép szavakban a figyelmet.

Visszatérve a közgyűlés további folyására *Farkas* Géza cs. és kir. kamarás megyebizottsági tagnak a gyűlés reggelén beadott egy indítványa vétetett fel. A szépen és röviden kidolgozott indítvány a mostani országgyűlés elé terjesztett sajtótörvény és esküdtzéki in-

tézmény reformálására vonatkozó törvényjavaslat alkalom és időszerűségével foglalkozik és kéri, hogy feliratot intézzen a törvényhatóság az országgyűléshez és feliratát hasonló szellemben való pártolás végett küldje meg a társ-törvényhatóságoknak, hogy a javaslat mielőbb törvényerőre emeltessék.

A főispán bejelenti, hogy ezen indítványt el kellett fogadnia, de a törvény és a közgyűlés ügyrendje szerint csak 24 órával később, vagyis a folyó hó 30-án folytatva tartandó közgyűlésen bocsájthatja tárgyalás alá. Ha azonban a közgyűlés egyhangulag úgy döntene, hogy azt még a mai napon óhajítja letárgyalni, az ellen nincsen kifogása és szíves készséggel engedi tárgyalás alá vétetni.

Az indítvány felolvasása után *Hevessy* Bertalan bizottsági tag kéri, hogy az indítvány tárgyalása egy más alkalommal megtartandó közgyűlésre halasztassék, mert az a kormány-nak szóló bizalmi nyilatkozatot is tartalmaz s mert azt az állandó választmány nem tárgyalta; ha azonban a közgyűlés a következő napon óhajítja tárgyalni, ő ez ellen nem emel kifogást.

Farkas Géza indítványozó röviden megindokolja, hogy azért nyújtotta be a mai napon indítványát, mert a tegnapi megjelent lapok már hangulatot óhajtának kelteni a törvényjavaslat ellen, tehát most időszerű, hogy a törvényhatóságok ezen hangulatok ellen állást foglaljanak.

Majd *Szentiványi* Árpád csatlakozik *Hevessy*-hez s a maga részéről szintén azt kéri, hogy az indítvány a *Hevessy* által felhozott indokokból vétessék le napirendről.

A főispán az indítvány tárgyalását ellenzőket igyekszik megnyugtatni s e célból az indítvány bizalmi részét az indítványt benyújtó hozzájárulásával törli.

Báró *Hámos* László szintén azon az állásponton van, hogy az indítvány igen is alkalomszerű és kéri annak tárgyalását.

Biess Elemér szól még az indítványhoz és

TÁRCZA.

Mindenszentekkor.

Ha eget vihar lepte
S gyászba öltözött az este,
Bánatommal idevágtyam
Megn nyugodni szomorufüz
Árnyékában.

Keresztemet ha nem birom,
Most is idehoz a kinom;
Bolyongva a fűzek alatt
Keresem a rég elvesztett
Nyugalmamat.

A sirok közt csendes éjbe
Holdsugárként jár a béke;
A lelkekre mégis néha
Ránehezül a kétség, a
Bú árnyéka!

Minden sirnak van virága
S fényesíti gyertya lángja
S az én sivár hantom felett
Érzem, nem gyujt világot az
Emlékezet . . . *Telek A. Sándor.*

Őszi kökörcsinek.

Irta: TELEK A. SÁNDOR.

A fák levele mulásra éretten ring a fonyradó lombon; csak néhány őszi alma piroslik még a levelek alatt, utóhírnökeiként az elmúlt nyárnak. A vadgesztenye sötét bronzszínével csendes lemondással bámul maga elé, mint aggastyán, melynek homlokát végig simította a halál lehellete . . . Odébb, mintha a természeti törvények igazát akarná megdönteni, az akác tele virággal pompázik, mintegy jelezve, hogy a pillanatnyi eltompulásban csak szunnyad az élet s alkalmas időn újra helyet követel magának . . .

Ott a fák alatt ül Ágh Erzszi a délutáni verőben. Lábánál három éves fiacskája játszik; keze a varrásán pihen s a szeme csendesen, minden indulat visszatükrözése nélkül réved a távolba. A zöld, veres és sárga lombu fák közt úgy néz ki, mint egy gyönyörű halovány arczkép, ó-arany keretbe foglalva. Homlokán ten-

ger-fájdalom nyoma, de mellette a megbékülés glóriája, mi minden fájdalom enyhülésére a mások fájdalmának enyhítését adja gyógyirnak. Az egész külsője szerény s minden mi körülötte van, oly jó összhangban van egész valójával, mintha a természet is hozzá akarna simulni az ő lelkületéhez s külső valójához.

Ott ül s a távolba réved a párás légen át. Magas jegenyétől szegve terülnek előtte a kőbányai rétek, kék és sárga foltokban hullámozva, amint az őszi kökörcsin bóbítás fejecskéjét teregeti a szél hol ide, hol oda. Odébb Pest szürkéküllik porlepte palotáival, felette csillogó por és füstfellegével; tul rajta lilában usznak a budai hegyek, felső szélük megaranyozvák a hattyat naptól. Ott pihen az asszony tekintete. Azok a lila színek egy leomlott rózsaszín világromjának elmosódott konturjait fedik el szeme elől, hogy soha, soha se lássa meg többé . . .

Félévvel ezelőtt ott lakott a Rózsadombon; boldogan, nem ösmerve csak egy érzést: az örömet. Volt férje, helyettes igazgató egy elsőrendű pénzügyintézetnél; ő könyvelői minőségben volt ugyanott. Nemes egyszerűsége és szépsége feltűnt főnökének és nőül vette. Négy évig éltek ott a lilába merült rózsadombi villájukban, mint egy pár galamb, míg egy váratlan esemény átka karvalyként rájuk nem csapott. Ő mi boldog szeretettel futott akkor délben is férje nyakába! S az fagyosan fordult el tőle, ott hagyva magára az előszobában, hova eléje futott. S ő megállt egy szó nélkül, szemében a sértett büszkeség, a meglepetés s a fájdalom váltokozó tükrével; majd utánna támolygott urának, hogy megkérdeje lesújtó bánásmódjának okát, hogy esetleg kimagyarázhassa magát, vagy ha nem, legalább megtudja miért kellett ezt megérnie. A férje indulatosan mérte a szobát s mikor belépett, mint biró szokta a vádlattal, röviden, fagyosan szólította meg. Mi más volt az a megszólítás huszonnégy órával előbb is még!

Asszonyom, kezdte, máttól fogva közöttünk megszakadt minden érintkezés. Ne próbáljon közbeszólni. Úgy is hiába való volna minden fáradsága. Ön visszaélt bizalmunkkal. Foltot ejtett családom nevében s társadalmi állásom is megköveteli, hogy azt a kétes nevet, mit neveltem eddig elég dőre voltam fedezni, családi kötelességeink alól feloldjam. Röviden: asszo-

nyom, önök engem rászédtek, mikor azt mondták és okmányokkal igazolták, hogy ön az Ágh István leánya. Ma az irodámban keresett fel az ön anyja, egy . . . De mit törődöm vele kicsoda. Ön névtelen gyermek és nem Ágh Erzszi. Holnap a törvényszéken folytatjuk. Amije van szedje össze s most jó napot, asszonyom! Szólt s mint egy czézár távozott.

A válás könnyen ment. Ő nem gördített eléje akadályt s az ura értette, hogy miként végezzen vele a legrövidebben. Többet nem is találkoztak, csak a törvényszéki asztal előtt. Az egész tárgyalási idő alatt fejedelemnői fenséggel viselte fájdalmát s akkor sem árulta el érzelmeit, mikor a biró kibékíteni próbálta őket; a jegyzőkönyvet, bár a lelke majd kiszakadt, remegés nélkül irta alá: de mikor a törvényszéki palota kapuján kilépett s látta, amint volt férje fogatán elrobog a nélkül, hogy egy tekintetet vetne reá; akkor egy velőtrázó sikoly tört fel kebléből s ájultan vágódott el a gyalogjárón. Mikor magához tért, itt feküdt e kis ház szobájában. Szücs Gábor hozta ide, a ház gazdája, ki szemmel kísérte sorsát a nélkül, hogy ő csak sejtette volna is. Tőle tudta meg aztán azt is tulajdonképen, miért vált el az ura. Nem volt elég a fájdalom, mit szerelmének és otthonának elvesztése okozott, még mindig többet kellett kiürítenie, hogy beteljen vele sorsa. Megkellett tudnia, hogy Ágh István valóban nem volt az apja, hogy ő egy senki, akinek sem apját sem anyját nem ösmerek az emberek.

Aki tragédiát akar írni és nincs mesekészlete, csak tekintsen az élet rejtekeibe.

Az öreg Ágh a Ganz-gyárban volt alkalmazva, mint öntőmester. Szücs Gábor akkor fiatal legényke, szintén ott a rézüntőknél és Ághéknál lakott albérletben. Együtt jártak be Pestre minden reggel és haza minden este. Egy zordon februári reggel, mikor a viczinálshoz mentek, egy kis leánykát találtak a fasorban egyszerű karton ruháskában; fején gyékényfőkötővel. Az egész táj néma. Seholy élő lény. Lábuk alatt ropogott, csikorgott a hó s a fák az ágakat lehuzta a zuzmarából rájuk aggatott csipke és virágdisz. Az öreg Ágh megszánta a didergő gyermeket s haza vitte abban a reményben, hogy majd keresi az édes

köszönetet mond a főispánnak azért, mert az indítvány bizalmi részét törülte.

Ez után a főispán a nagy többség óhaja szerint kimondotta a határozatot, mely szerint az indítvány a folytatva 30-án tartandó közgyűlésen fog tárgyalás alá vétetni.

Ezután az alispán évuegyedes jelentésére tért át a közgyűlés és az állandó választmány-nak erre hozott javaslatát egyhangulag fogadta el, az alispánnak pedig a szép jelentésért, mely a vármegyei közigazgatás hü képét adja, báró Hámos László indítványára egyhangulag köszönetét nyilvánítja.

Most következett az állandó választmány az árvapénzek elhelyezése kérdésében hozott határozati javaslata, melyet Mária István tb. főjegyző nagy gondal dolgozott ki és adott elő.

Az állandó választmány az e czélból kiküldött bizottság munkálata alapján a következő arányban javasolja a vármegyei árvák pénzét a megyebeli egyes pénzintézeteknél elhelyezni és pedig:

A Rimaszombati Takarékpénztárba 397000 K
A Gömörm. Nép- és Iparbankba 124000 K
A Gömörm. Takp. és Hitelbankba 136000 K
A Rimaszombati Közgazd. Bankba 68000 K
A Putnoki Takarékpénztárba . . . 180000 K
A Putnoki Hitelbankba 52000 K
A Tornaljai Takarékpénztárba . . . 148000 K
A Tornaljai Bankba 36000 K
A Rozsnyói Takarékpénztárba . . . 301000 K
A Rozsnyói Gömöri Takpénztárba 84000 K
A Nagyrőcei Takarékpénztárba . . . 68000 K
A Garamvölgyi Takarékpénztárba 38000 K
A rimaszombati pénzintézeteknek ezenkívül még összesen 200000 korona és pedig a következő arányban javasol az állandó választmány kiadni és pedig:

A Rimaszombati Takpénztárnak . 120000 K
A Gömörm. Nép- és Iparbanknak 30000 K
A Gömörm. Tak.- és Hitelbanknak 35000 K
A Rimaszombati Közgazd. Banknak 15000 K
összegeket.

Ezzel kapcsolatosan tárgyalták báró Hámos

anyja. De nem kereste. S ők is hasztalan varták, hasztalan keresték. Végül meg már nem csak hogy nem keresték, de aggódtak, hogy hátha érte jön valaki s elviszi tőlük. Maguknak nem volt gyermekük, megszerették kedves csacsakásgaért és magukra iratták.

Mindezt végig gondolta Agh Erzsí ott a meg-megzörrenő hervadt fák alatt s minden, s minden zizegve lehulló levélben sorsát látta s egy-egy vágyát, egy-egy reményét lehullani.

Aztán tovább szötte gondolatait.

A kis leányka ő volt. A többi események már kitörülhetetlenül élnek emlékezetében. Nevelő szülői szerették, becézték. Amint nőtt iskoláztatták s egy mágnáshoz illő neveléssel eresztették az életnek. Amint a felső kereskedelmit elvégezte, balsorsa oda vezérelte, a hol elvált ura volt a helyettes igazgató. S most itt van, reményeiben csalódva, egy idegen házában, kinek jóságát sohasem hálálhatja meg. Nevelő szülőit elvitte egy járvány, mikor még ő boldog volt; az édes anyja is meghalt az alatt, amíg itt feküdt beteg: most senkije kis fián s ez emberen kívül. Már el is menne már el is akart menni, de mindig olyan kérően marasztalta házigazdájá, hogy nem birt távozni s most fél bevallani maga előtt is, de most fájna magának is, ha el kellene mennie. Elgondolta, hogy e nemes vonású sápadt ember, mint szerette kis gyermekora óta. Kis korában cukorral, képeskönyvvel, később egy-egy bokréta virággal kedveskedett.

S mikor megtudta, hogy férjhez megyen, nem hozott több virágot s kerülte azt is, hogy találkozzanak, de többször rajtakapta, amint az ablakon át figyel, ha úgy kint volt dolga, vagy a ház előtti padon üldögélt. Most is kerüli s

László nyug. főispán azon indítványát, hogy az árvapénzek előnyösen a községeknek lennének kölcsönképen kiadandók. Báró Hámos indítványát megindokolta, azonban az indítvány azon részétől, — hogy az árvapénzek a községeknek adassék ki, mivel ez ellenkezik a törvénnyel — eláll. Indítványának azon részétá azonban, — hogy azon pénzintézetek, melyek az árvapénzekből kapnak, a kapott pénzek 30%-a erejéig 2 1/2% nyereséggel kölcsönt legyenek kötelesek nyújtani a községeknek, — tenntartja.

Parázs és szenvedélyes vita fejlődött ki e kérdésnél, melyben Szent-Iványi Árpád és József, Lukács Géza alispán, Hevessy Bertalan, dr. Baksay Dezső, Szakall Vincze, dr. Katona László és Weisz Miksa bizottsági tagok vettek részt pro és contra, míg azután a főispán erélyes és szerencsés hangon véget vetett a vitának és a kérdést szavazás alá bocsájtotta. A szavazás eredménye az lett, hogy az állandó választmány javaslatát és báró Hámos László módosított indítványát 24 szóval 3 ellenében elfogadta a közgyűlés.

Nevezetesebb tárgya volt még e napon a közgyűlésnek, hogy a vármegyei szabadrendelkezési alapra az 1913. évre a községek és azon r. t. városok terhére, melyek tisztí nyugdíjintézzel nem bírnak 3%-os, azon városok terhére pedig, melyek tisztí nyugdíjjal bírnak 2—3%-os pótdót; az 1914. évre pedig a községek és nyugdíjjal nem bíró városok terhére 3%-os, a nyugdíjjal bíró városok terhére pedig 2%-os pótdót; a katonabeszállásolási alap javára pedig az 1914 ik évre 1% pótdót szavazott meg.

Kubinyi Ferencz vármegyei főügyész 1914. évi január hó 1-től 6000 koronával nyugdíjazta a közgyűlés egyhangú szavazattal.

A „Jolsvai Cházár András“-féle siket-néma intézet részére a közgyűlés 2000 korona évi segélyt szavazott meg 10 évre.

30-án vétetett tárgyalás alá azután Farkas Géza cs. és kir. kamarás indítványa, a melyet a fiatal, temperamentumos szónok rövid, de lel-

neki úgy fáj az a tartózkodás, mikor tudja, hogy nem haragból, nem közömbösségből teszi; mert különben nem hozta volna ide a törvényszék elöl s nem marasztalná mindig, amikor menni akar.

Agh Erzsí egy nehéz sóhajt eresztett utnak kebléből. Úgy érezte, hogy valami megtöjtja. Fájt lelkének, hogy a csillogás elszédítette s visszakívánta azt a csendes kis fészket, ami felnevelte, amiben annyi szeretetben volt része. Tekintete a kis fiára esett. Az gondtalanul hancurozott a földre terített kendőn. A gyermek lelke talán tudja, hogy ő nem idegen ebben a házban s hogy nincs földi hatalom, mely jogaitól megfoszthatná. Ki ösmerheti a kicsinyek lelkivilágát s azok éretlen, de csalhatatlan ösztöneit . . . ?

Amint a gyermeket szemlélé, anyai lelkének minden melege ott csillogott szemében s e percben szebb volt, mint valaha. Eppen ez alkalmas időben lépett a kis kertbe Szücs Gábor. Amint meglátta átszellemült arcát, megilletődve állt meg egy percze s csendes, vontatott lépésben igyekezett visszahátrálni a kertből, hogy ne zavarja az imádott asszonyt szent merengésében. Azonban már késő volt. A kis Sasa észre vette s kedves gügyögéssel kiabált reá:

— Apa, aputa!

Az asszony fülíg pirult a gyermek szava hallatára s nem mert, nem birt visszafordulni, pedig jól tudta, kinek szólt a megszólítás. De a meglepetés a találkozás váratlansága bár mennyire óhajtott is azt e perczen, megbénította egész valóját s elfogulva várta míg a várvavárt közeleg.

Szücs illedelmesen, szinte félve köszönt. Az

kes és tartalmas beszéd keretében indokolt meg. Az indítvány a következőképen szól:

„Gömör- és Kishontvármegye törvényhatósága, legutóbb tartott közgyűlésén hozott határozatából kifolyólag: a sajtóügyi törvény és esküdtszéki intézmény égetően szükségessé vált reformjának a képviselőházhoz való betérjesztését helyesli.

Az esküdtszék reformjának alapelveivel egyetértve, a törvényhatóság hazafias örömmel látja, hogy a sajtóreform megóvja, sőt fokozza a sajtószabadságot s egyben biztosítja a magánbecsület szentségét, valamint érvényre juttatja azt az egyedül helyes elvet, hogy anyagi és büntetőjogi felelősség nélkül ne lehessen a nyilvánosság számára valótanságot írni.

Törvényhatóságunk ezen határozatát a képviselőházhoz és a kormányhoz felterjeszti s a társtörvényhatóságoknak hozzájárulás végett megküldi.“

Az indítványt a közgyűlés egyhangulag fogadta el és az indítványozót megéljenezte.

A főispán Birustingel Aurél nyustyai díjtalan közg. gyakornokot tb. szolgabíróvá nevezte ki és szolgálattételre a nyustyai főszolgabírói hivatalhoz osztotta be.

Több fontos ügy volt még szőnyegen, de helysüke miatt azokra már ki nem terjeszkedhetünk.

A bolgár király Szepes- és Gömörben.

Egy esztendő mozgalmas eseményei, küzdelmei és szenvedései után, teste-lelke fáradalmait kipihenni megint a bércezes Szepességbe és Gömörbe jött I. Ferdinánd, a bolgárok királya. Harcok zivatariban is mily sokszor gondolhattott a vadregényes magyar tájakra, a legendás Murányra és az ő legjobb barátjára, a magyar népre. Huszonhatodik esztendeje, hogy Királyhegy mellett tölti az őszt. Mindig örömmel jön ide és szomoruan távozik. Itt nem a gondokba

asszony alig hallhatóan fogadta. A sok változó érzés most mind megrohanta lelkét; szeretett volna valahova elfutni, ahol senki sem látná, ahol kedvére kikokoghatná magát. Gábor egy esomó kököresint tartott a kezében. Valamikor mennyi és mennyi ilyen kököresin bokréta hozott neki. Ha most csak egyszer is hozna! S Gábor eltult, reszkető hangon dadogva valamit, gyenge főhajrással lépett közelebb s nyújtotta át az igénytelen virágot. Erzsível felfordult a világ. Elkapta a kerges kezeket s mielőtt Szücs megakadályozhatta volna, megcsókolta azt. Szücs pedig nem tudta, a menny szakadt-e reá, vagy ő esett bele a mennybe, odavetette magát az asszony lábához és sirt, sirt, hogy a szive még ne szakadjon örömeiben.

Sáríka halálára.

Hirtelen megesapott a halál borzalmas,
Fagyos lehellete . . . Nagy Isten! Mi történt?!
— Elszállott, elröppent egy ártatlan lélek.
Elrabolá tőlünk, szerető karokból
Durván kiszakítá éltének tavaszán
A kegyetlen végzet.

Mint a fésző bimbó, melyet leszakasztanak
Legszebb nyílásában, virágzó pompában,
Úgy távozá. Azt sem tudva: mi az Élet.
Oly ifjan törték le! Megirigyelt tőlünk,
Visszakövetelte e szép alkotását
A hatalmas Végzet.

Búcsút mondok neked, szeretett Barátnóm,
Végbúcsút örökre! — Avagy?! . . . Ha minket is
Majd annak idején meneszt a Természet,
Talán majd egyesít egyszer, valamikor
S titkos jövendőnknek ismeretlenjében
Viszontlátunk Téged . . .

Novotny Margit.

Pártos Manó

Dr. Zimmermann philadelfiai egyet. tanár volt assisztensé

fogászati műterme

Rimaszombat, Erzsébet-tér 13. sz. alatt az emeleten, Engel-féle házban

Foghuzás, fogtömés és különleges munkákra,

ugymint: **fogak és gyökerekre, arany és platina koronák készítése, szájpapláns nélküli hidmunkák** ugyancsak **arany, platina és porcellánból, a melyek nem vehetők ki a szájából, továbbá porcellán, arany és platina tömések.** :-: :-: :-:

merült király, hanem egy magyar nagyur, a kit magyar őseinek emléke leng körül kastélyaiban, vadásztujain, a várromokon; öröm itt minden napja.

A király az idén Püspökházán szállt meg, de ez idő szerint Murányalján tartózkodik, a hol új kastélyának építkezését kíséri figyelemmel. Több ízben meglátogatta Püspökházát is és közben utba ejtette a *pohorellai* és *pusztamezői* kastélyokat, a melyekhez számos ifjúkori emlék fűzi. Egész 1905-ig mindig bátyjának, Kóburg Fülöp hercegnek, a Koháry hercegi hitbizomány tulajdonosának volt a vendége a herceg különböző kastélyaiban. 1905-ben azonban Párty szepesi püspöktől évi huszezer koronáért kibérelte a szepesmegyei Káposztafalu fölött a *plesői* tizezer holdas vadászterületet és akkor itt nagyobb vadászkasztélyt építtetett, a melyet a házigazdája iránti figyelemből Püspökházának keresztelt el.

A plesői vadászterület különösen szarvasokban gazdag. Az idén azonban az egy évig tartó háboru miatt csak jóval a szarvasbőség után érkezett a természetbarát király Püspökházára, a mely ma is a legkedveltebb tartózkodási helye. Ha jó idő van, már kora hajnalban kimegy szarvasra cserkészni, de, bár kitűnő lövő, anyyira jó szívvvel van még az állatokhoz is, hogy ritkán lő rájuk és inkább az egymással viaskodó szarvas bikák izgalmas viaskodásában gyönyörködik. A király jószívűségének aztán az a következménye, hogy a vadászterületen igen elszaporodik a vad és köztudomásu, hogy messze vidéken nem fizet évenként annyi kártérítést szomszédjainak a vad által okozott károkért, mint a bolgár király.

Néhány év előtt a dobsinai jégbarlang és Virágvölgy között fekvő pusztamezői kastély is igen kedves tartózkodóhelye volt a királynak. Most azonban, hogy a király gyermekei már nagyobbak, szűk lett a pusztamezői kastély. A kastély több pavillonból áll és a király lakásául szolgáló főépület homlokzatát Jókai Mór tollából való vadászmondások díszítik. Az egyik így szól:

Istent féljed, mástól ne félj,
A mi másé, azzal ne élj.
Tiszta bor a pohárban,
Tiszta beszéd a szájban,
Friss vértől lüktet ered,
Kezedben jó fegyvered,
Puskád, becsületed legyen mindig fényes,
Könnyű legyen gondod, nehéz az erszényed.

Az országán és családján kívül tisztán a szabad természetnek élő király pár évtizeddel ezelőtt szenvedelmes vadász volt. Most azonban, bár bátyjának roppant kiterjedt erdőbirtokain a szarvasok, őzek, däm vadak csordaszámra tanyáznak, a király csak gyönyörködik a nemes állatokban, sőt, mint említettük, határozottan kiméli a vadállományt a saját bérletén is.

A király életmódja Magyarországon igen egyszerű. Rendszerint reggel hat óraker talpon van. Ha bizalmasan levelezget, *Murányi gróf* aláírást használ s inkognitióban rendszerint ezzel az álnévvel szokott utazni is. Ha nincs írni valója, rövid botanizálásra indul és hét óraker reggelizik. Ezután kabinetfőnökével intézi Bulgária kormányzati ügyeit, majd egyéb politikai és családi levelezését. Déli egy óraker van az első nagyobb étkezés. Ebéd után kisebb-nagyobb kirándulásokat tesz gyalogszerrel vagy kocsin, most legtöbbször automobilon. Gyakran fölkeresi Püspökházáról a szomszédos gömöri erdősegeket. A vernári és pusztamezői völgyekben elterülő réteken gyakran lehet találkozni az élete delén lévő, nyájasarczu, kissé őszes, de azért fiatalos külsejű uralkodóval, aki sokszor egymagában, vállán növénygyűjtő szelenczével bolyongja be a vidéket és szóba ereszkedik a G ramvölgy jámbor tót népével. A nagyon vallásos és nagyobbára görögkatholikus tótok a királlyal találkozáva már messziről térdre ereszkednek és sűrű kereszteteket vetve tótul így üdvözlik:

— *Pohvalim Jézus Krisztus, pán král!*
(Dicsértessék a Jézus Krisztus, király ur!)

A köszöntöket rendszeren egy-egy fényes aranynyal ajándékozta meg a mindenkivel szemben gavallér király. Az erdei kirándulásokról hazatérve, a király még foglalkozik a délután érkezett ügyekkel. Hét-nyolcz óra között vacsorázik, majd rövid ideig társalog udvarának

tagjaival és újból munkához lát, amely sokszor éjjeli 11 óráig is eltart.

A bolgár király rendkívül buzgó katolikus; vasárnap és ünnepnapok délelőttjén még kedvezőtlen időben is mindig elmegy a Kóburgok kegyuraságához tartozó valamelyik templomba. Legtöbbször a Pohorella vasgyári ujonnan épült gyönyörű kis templomba, amelynek a misemondó ruhái nagyrészt a király néhai édesanyja, Klementina főhercegnő készítette. Mise után a plébánost mindig meghívja asztalához. Évenként egyszer vendégül látja bátyjának, *Koburg Fülöp* hercegnek vasgyári tisztjeit, élükön a pohorellai vasgyári igazgatóval, míg Gömörmegye részéről *Tomory Géza* főszolgabíró rendszeren hivatalos. Az asztalnál magyarul folyik a fesztelen társalgás. Pezsgő után, a hivatalos felköszöntők végeztével, Murányi gróf nem egyszer e szavakkal köszönti föl a meghívottakat:

— Főbíró ur és az én garami barátaim egészségére üritem poharamat!

A bolgár király szereti a magyar zenét. Ezt a hajlandóságát boldogult apjától, Ágoston hercegtől örökölte, akinek az ötvenes-hetvenes években állandó udvari zenésze volt az akkori-ban Ipolyságon lakó Sági Balog János. A jeles zenész Bihari Jánosnak volt a tanítványa és együtt szerkesztette Ágoston herceg vejével, a boldogult József királyi herceggel a cigányszótárt. A Gömör környéki zenekarok, ha őszszel visszatérnek a három Tátra-füredről, első megállóhelyüket a pusztamezői vadászkastélyban tartják, ahonnan sohasem utasítják el őket. Ilyenkor egy-egy régi magyar nóta hallatára fölelevenednek a király előtt a szép szentantali nyarak emlékei, valamint honvédhuszártisztai élmenyei Jászberényből.

A király, mint említettük, ez idő szerint Murányban tartózkodik, ahol barokk stílusban nagy négyemeletes kastélya épül. Budapesti műépítészek vezeték az építkezést és egy magyar származású kisebbrangu udvari tisztviselő ellenőrzi. Ferdinánd király nem messze az épülő kastélytól egy szerény berendezésű, kisebb méretű vadászkastélyban lakik és ugyszólván naponta megnézi, mennyire haladt már az építkezés. A kastély a jövő évben lesz készen. A kastély területét, amely Murányalja és Murányhuta falvak között remek magaslaton fekszik, a murányvári hitbizománytól vette meg a bolgár király. A kastélyhoz vadregényes ut vezet mintegy tizenöt kilométer hosszúságban. Az épület maga több millióba kerül és közel száz helyisége, nagyszabású fogadótermei lesznek, úgy, hogy a népes bolgár királyi családon kívül a kíséret is egészen helyet talál benne. Nevezetesség lesz a kastély csillagvizsgáló tornya is. Külön épületben lesznek az istállók és automobil színek és saját villamos- és vízvezeteki telepe is készül a kastélynak, de ez a két telep valószínűen csak 1915. tavaszán lesz készen.

Ferdinánd király rajongásig kedveli az egykor bevehetetlen Murányvárának vadregényes vidékét. Ha jó idő van, sohasem mulasztja el, hogy a 2686 méter magasságban fekvő vár romjait megtekintse. Kedvelt kiránduló helye még a királynak a roppant kiterjedésű murányi vár romjai közt az ugynevezett Czigányka dobolóbástya legmagasabb pontja, ahonnan gyönyörű kilátás van a tiszolczi völgyekre és a Magas-Kárpátokra. A Czigányka-bástyának az a nevezetessége, hogy kötéllhágcsó segítségével itt hatolt be a várba Wesselényi nádor embereivel a szerelmes Széchy Máriaéhoz, a murányi vénuszhoz. A király, a kinek vállán mindig az elmaradhatatlan növénygyűjtőszelencze, kezében pedig tábori láteső van, gyakran elmereng ezeken a legendás hírű romokon, a melyeket a király szülei és nagyapja, Ferdinánd lovassági tábornok is gyakran fölkerestek. 1827-ben itt, Murányvárban iktatták be hivatalosan a Kóburg-Gothai hercegeket a leányágon is kihalt Koháry hercegek roppant vagyonába; száz öl fát raktak akkor máglyába örömtűznek, a murányi vár egyetlen épségben lévő bástyájára pedig kitétték a Kóburgok zöld-fehér családi zászlaját. A király e kedvelt tartózkodási helyén, a Czigányka-bástyafokon van egy eredeti, a XVII. századból származó és aranygyapjas czimerrel ellátott vörös márványtábla latin fölírással, a mely magyar fordításban így hangzik:

„Isten és az ő szeplőtelen anyjának tiszteltetére, a haza fölvirágzására, e vár védelmének emlékeztetére s e helynek örök emlékére. Wesselényi Ferencz gróf de Hadad, valamint ezen vár örökös grófja, Magyarország nádora, ezt a királynak tartozó hűségét elpártolt, eddig valamennyi vár között bevehetetlennek, ledöntetetlennek tartott murányi vár erődöt engedelmességre, megadásra szoritotta. A vár az ez oldalról irányított hősi erény és vitézség előtt meghajolva, megszünt bevehetetlenné lenni. Az üdv. 1644. évében. Állj meg vándor! Elmékedjél e hősi vitézség eredményéről.“

A hosszú háboru miatt az idén csak késő ősszel érkezett Magyarországra a király. Családját pedig ez egyszer Bulgáriában hagyta. A fiatal királyságnak rendkívül népszerű a királynéja Eleonora, született reuss-köstritz hercegnő. A királyné, mint hajadon, részt vett az 1905. évi orosz-japán háboruban, a hol a Németországból kiküldött vöröskereszt-csapatban volt diakonissza. A rettenesen véres ázsiai csatáiban szerzett betegápolási tapasztalatoknak nagy hasznát vette a Bulgáriában most lezajlott háboruban, a hol az ő vezetése alatt állott a bolgár vöröskereszt-csapat ápolószemélyzete és azóta is mindenütt hathatósan közreműködik a háboru okozta bajok enyhítésénél. Csak a minap rendelt száznál több mankót a drinápolyi és lüleburgaszi csaták most már nyomorék hőseinek.

A király serdülő gyermekei közül mostanában egyik sincs Magyarországon. Az ideális szépségű királyi sarjak tudvalóvően a király első feleségétől, néhai Róbert pármái herceg leányától, Mária Lujza bourbon hercegnőtől valók, a ki 1889-ben halt meg gyermekágyban. Négy gyermeke maradt: a husz éves trónörökös, Boris, Tirnovo hercege, a tizenhét éves Eudoxia és a tizenöt éves Nadejka királykisasszonyok, a kik rendkívül bájos teremtések.

A király rajongásig szereti gyermekeit, kik a bolgár nyelven kívül angolul, francziául, németül és magyarul meg tótul is beszélnek. Boris trónörökös, a ki egészen bolgár nemzeti nevelésben részesült, otthon igen népszerű és jelenleg százados a szófiai háziezredben, míg öccse Cirill herceg a tirnovói tüérezred hadnagya és kitűnő lovasként ismeretes. Mindketten lövonalon belül résztvettek a király oldalán a háboruban. — A trónörökös a bolgár uralkodó vallást, a görög nem egyesült hitet követi, míg három testvére édesapjuk vallásában, a római katolikus hitben nevelkedik. Említésre méltó, hogy a bolgárok királya Gömörben mindig a magyar nyelvet használja. Magyarul beszélget el a megyei közigazgatási tisztviselőkkel, valamint a murányi kastély építésénél dolgozó értelmesebb iparosokkal. Hogy milyen jól beszél magyarul, azt e sorok írója is tapasztalhatta, a mikor a király kihallgatáson fogadta. — Említést érdemel, hogy ha a murányi kastély felépül, meg lesz a gyorsvonati összeköttetés a Bánréve—dobsinai vonalon.

Markó Miklós.

Harcz a drágaság ellen.

A budapesti asszonyok a napokban értekezletet tartottak, a melyen az elviselhetetlen drágaság ellen való küzdelemmel foglalkoztak. A kérdés régi dolog már nálunk és mégis mindig új és korszerű, mert még senki se tudott segíteni rajta. Annál érdekesebb ez az új mozgalom, mert ezt maguk a háziasszonyok kezdték és hiszszük, hogy sikeres is lesz a küzdelmük. A drágaság ellen a legjobb segítő eszköz a szövetkezés, a mint azt a külföldi példák is bizonyítják. Az ilyen szövetkezések a termelők-től mindig tudtak megfelelő engedményt elérni. A Budapesten alakítandó szövetség országos jellegű akar lenni, hogy annak munkájában minden háziasszony részt vegyen.

A szövetség a háziasszonyokat, mint fogyasztókat szervezi, hogy háztartási szük-

ségleteiket kedvezőbb gazdasági feltételek mellett szerezzék be; továbbá kutatás alá veti a vásárvizonyokat, megállapodik a termelőkkel, kereskedőkkel a végből, hogy a szövetségi tagoknak ár-engedményt biztosítsanak. — Állandóan ellenőrzi az áralakulást is és az áru-hitelezési viszonyok körül való visszaéléseket üldözi. Népszerűsíti az olcsó, de jó élelmiszereket és nyilvántartják az olcsó bevásárlási helyeket. Végül az ország minden nagyobb városában helyi csoportot alakítanak.

A szép és fontos célú tekintélyes számú szervező-bizottság viszi a teljesülés felé és reméljük, hogy hamar megindul a mozgalom úgy Budapesten, mint nálunk is a szervezkedő háziasszonyok között a drágaság ellen, ami nálunk egyre tart nemcsak, de sőt fokozódik. Itt kénytelenek vagyunk leszögezni és a város polgármesterének különös figyelmébe ajánlani azt a sajnálatos körülményt, hogy a múlt számunkban említett ama híradásnak, miszerint a mészárosok 8 fillérrel szállították a hus árát, a gyakorlatban nem felel meg a valóságnak, mert a mészárosok — vagy legalább is egyik-másik közülük — ma is a régi horribilis áron árulják a húst, pedig a marha ára egy év óta legalább 25—30% al esett. Mi tehát a mészárosoknak nemcsak ebbe a renitens eljárásába, de még a 8 fillérrel való árleszállításba sem nyugodhatunk bele, hanem vagy a marha árának esésével arányos husárat, vagy hatósági vágást kérünk.

A drágaság enyhítésének nagy munkájában *dicőség és dicseret illéti fogarasi asszonyait*. Mindegyiket, kivétel nélkül. Tisztviselőnét, kereskedőnét, iparosnét egyaránt. Mit csináltak ezek a derék, mondhatnám hőselkü asszonyok? A város összes asszonyait gyűlésbe hívták s miután a helyi kereskedők- és iparosokkal, kik élelmiszert árultak, mindegyik fél érdekeit kielégítő méltányos megegyezésre jutottak, elhatározták, hogy a kirakó piacot egy hónapig bojkottálják, ha az egy hónap sem lesz elég, mindaddig, míg a falusi termelők meg nem törnek. S hogy határozatuknak nagyobb nyomatéka legyen, 2 korona büntetést szöktak esetről-esetre arra az asszony kollégára, a ki — vagy a kinek a cselédje vagy hozzátartozója a bojkott ideje alatt csak egy tojást is vesz a piacon. Ezt a dolgot pedig a piacra naponként kiküldött asszonybizottság ellenőrizte.

A harcmodor bevált. Nem egy hónap, de két hét alatt a falusi termelők házról-házra hordták czikkeiket 25—50 százalékos árengedménnyel. Most már tovább folyik az árusítás a piacon, de az asszonyi szövetkezés nem oszlott fel, állandó permanenciában van.

*

Nos hát, Rimaszombat asszonyai, méltóztassanak a fogarasi kollégák példáján felbuzdulni! *De ne kasztok szerint, hanem a nagy társadalom összes asszonyainak bevonásával*, mert különben fáradozásuk meddő marad! *Spenczius.*

Figyelmeztetés az olvasóhoz!
A „GÖMÖR-KISHONT” előfizetési díja 1913. évi január hó 1-től egy évre 10 kor., fél évre 5 kor.

Széljegyzetek.

Vámbéry emlékének ajánlom.

Zsidónak született és törökké lett, hogy a magyarok számára összegyűjthesse azt a tudásmennyiséget, amelyikkel bámulóivá tette nyugateurópa nyelvészeit és tudósait. A Julián fráter lelkét örökölte, aki utolsónak látta Nagy-magyarországot és az a lázas vágy, hogy ő is megtalálhassa legalább a nyomukat, az hajította Keletre, Kisázsia, Iránba, a Kirgiz-pusztákra, abban az időben, mikor istenkísértés volt arra járni az idegennek. Az álma álom maradt; Nagymagyarországot, az őshazát eltűrtelte a földről az a háromszáz év, a kilencedik századtól a tizenkettedikig, amelyik a nagy mongolságoktól a Duna-Tisza közégig, mintegy forrongó méhkasban, zudította ide-oda a hatalmas nomád népek tömegeit. A meg nem talált ország helyett azonban hozott magával egy meggyőződést, amelyiknek fanatikus hívévé szegődött: a mi török származásunkat. Hogy ezt bebizonyíthassa, megtanult vagy tizféle nyelvet és hogy hogyan tanulta meg, arra bizonyosságok a nyelvtörténeti tanulmányok és ethymologiai szótárak, melyeket egy-egy alig ismert nyelvről irt. Török, perzsa, kirgiz, vogul, osztják vagy cseremis nyelvemléket egyformán értett és mindenikből egyformán tudott következtetni a kiinduló nyelvre, a törökre. És mindezt miért? Hogy bebizonyíthassa, hogy *Almos* nem más, mint egy régi bolgár szó: *Almus*, amelyik magasztost, boldogot jelent; hogy *Arpád* egy török igéből, *arpaj*-ból lett, amelyik jóslást, álomfejtést jelent és ebben az alakjában *arpadi*, így fordítható: ál mokat fejtett; hogy *Emese* a török-tatár *emeci* igének elváltozása és szoptatót jelent és így tovább. Amit pedig rólunk, magyarokról, az eredetünkről ir, az megbecsülhetetlen. Ime közülök egy néhány momentum.

*

Homályos pontja őstörténetünknek a hunokkal való összeköttetésünk. A monda, amelyik Hunor és Magyarról beszél, itt számba sem jöhet, annyira valószínűtlen, amint valószínűtlen az is, hogy a kilencedik században, mikor a magyarok huzódása a Duna-Tisza felé végbement, a gondolatukban is lett volna, hogy ők most Attila örökét mennek eltozlatni. Nem is ismerték Attila nevét vagy ki tudja hogyan, mely néven emlegették, amint a mongolok közt is a nagy Dzsengiszt, nem ismerik ma sem ezen a néven, hanem mint Temudsin khánt emlegetik. Tehát Attila személye nem képez kapcsolatot a két nemzet között, hanem igenis kapcsolatot képez az a nagy népáramlás, amelyiket Attila indított meg keletről nyugat felé. Itt a hun nép a mágnes szerepét játszotta, amelyiket apróbb vasdarabok közt huzunk végig; az apróbb vasak — a vonulás útjához közel fekvő népek — odatapadtak a mágneshez, vitte őket a nagyobb hatalom és a nomádok legkiütközőbb tulajdonsága, a kalandvágy. Mikor Dzsengisz a mongolokkal előnyomult Ázsiából, seregének legkisebb részét tették maguk a mongolok, tulnyomóak voltak azok a sátorlakó nomád népek, amelyeket a kalandvágy hozott közéjük. Már az anyaországban hozzájuk szegődtek a mandsuk és tunguzok, északról az altaiak, délről és nyugatról a turkománok és kunok és sok más kisebb, előttünk ismeretlen faj. Nagyjából az Attila hódító útja is ilyen volt és egész természetesen találhatjuk, hogy mikor egy akkora nép, mint a hun, olyan hadvezérral mint Attila, a magyarok akkori hazája mellett elhuzódott, a kiválóan harcias magyar népnek egy nagy tömege vele sodródott és el is jutott a Kárpátokon innen. Az ilyen nagy népelszakadás emlékét két-három század nem tudja elmosni és mikor a magyarok utnak indultak bizonyára nem Attila után mentek, hanem az elszakadt törzs után, amelyikről tudták, hogy olyan országba került, ahol gazdag legelők és haldus folyamok vannak. Egyéb vonatkozás nem igen van a hunok és magyarok közt.

*

Ami a magyarokat őshazájukból kihajtotta, az a mohamedánság diadalmas előnyomulása volt. A hedsra harmadik századában a moszlim hódítók megtörték a nagy khazár birodalmat és egész nyugati Ázsiát forrongásba hozták. A khazár birodalom oltalma alatt élő

minden nomád nép kitaszított helyéről, velük együtt a magyarok is, akik délnyugati irányban indultak el, amerre rengeteg lovuknak és marhájuknak elegendő legelőt találhattak, viszont nem volt utban olyan nagy nép, amelyiknek ellenállásán szétzúzódhattak volna. Ez a vándorlás nem történt olyan egyszerűen, mint azt gondolhatnánk. A családok, szekerek és jószágok hátramaradtak, a harcos sereg elől járt és csak ha egy földterület biztosítva volt, akkor telepedtek le azon. Hiszen mikor a magyarok első betörése volt a Duna-Tisza közé, Arnulf idején, a családjuk és minden jószáguk Eteközben maradt. Számukra nézve semmi biztosat nem tudnak. Feltehető, hogy az egész nép lélekszáma az egymillió körül járt, a harcosok körülbelül kétszáz ezeren lehettek.

*

Mikor a magyarok mai hazájukba letelepedtek, egy szláv tenger közepébe kerültek. Északon a Vágtól a Tiszáig szlávok laktak, kiknek háta mögött a Balti tengertől Kievig szintén szlávoké volt minden föld. Délen szerbek, dalmátok és horvátok voltak elterjedve, nyugaton pedig egész Tirolig egy néhány német gyarmatot kivéve, szlovének voltak letelepedve. Ez az óriási szláv kolosszus éppen abban az időben törekedett az egyesülésre és rájuk nézve a legnagyobb szerencsétlenség volt a magyarok letelepedése. És itt jön azután a magyarok nagy faji értékének az egész történelemben példátlan bizonyítéka, amennyiben nemcsak leigázták a számra nézve tulnyomó ellenséget, hanem az őket minden fegyvernél veszedelmesebben ostromló idegen műveltség dacára mind a mai napig megtudták őrizni nyelvüket és népi individualitásukat. Hogy ennek a dolognak az értékét és példátlanúságát megérthessük, néhány példán tekintsünk végig. Khinában 1271-ben a mongol dinasztia került a trónra egy negyven évig tartó hódító háború után. Mikor száz évvel később a Mingek jutottak hatalomra, a mongoloknak már nyomaik is alig voltak, úgy bele olvadtak a khini elembe. Ma ugyan-ugy vannak a mandsuk, akik minden politikai felsőbbségük mellett is lassan beleolvadnak a khinai népbe. Az orosz népet a Warágek hódították meg és tették alattvalóikká. Ma már a Warágeknek nyomuk sincs. A bolgárok a nagy török népesalád egyik leghatalmasabb ága voltak. A körülöttük lakó szlávokat sorra meghódították és mi az eredmény? Ma szlávok valamennyien.

Csak mi maradtunk meg magyaroknak. Pedig kevesen vagyunk és egész műveltségünk, vallásunk idegenből szakadt ránk. Es amennyire példátlan és bámulni való ez ethnologiai szempontból, annyira biztató és öröme keltő a magunk szempontjából, ha néha félve és kérdőn tekintünk az eljövendő századok felé. Voltunk, vagyunk és leszünk!

Hirdetmény.

1098. Kat. szám. — A védtörvény 16. §-a értelmében az 1891., 1892. és 1893. évben született rimaszombati és idegen illetőségű hadkötelesek felhívatnak, hogy a folyó év november havában a katonai nyilvántartó hivatalnál (rendőr alkapitányi hivatal) személyesen, vagy írásban összeírás végett jelentkezzenek.

Azon hadkötelesek helyett, kik távol vannak, ezen bejelentést szüleik, vagy meghatalmazottaik is teljesíthetik.

Idegen illetőségűek igazoló irataikat (munka, cselédkönyv stb.) jelentkezésük alkalmával magukkal hozni tartoznak.

A védtörvényben említett kedvezmények (mint egy éves önkéntességi jog, póttartalékba helyezés stb.) iránti kérvények felszerelve 1914. év január vagy február havában a katonai nyilvántartó hivatalnál feltétlenül benyújtandók.

Az illetőségi sorozó járason kívüli állítás iránti kérvények felszerelt kérvények a jelentkezés alkalmával nyújtandók be.

Ezen jelentkezési kötelezettség elmulasztása 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetetik.

Rimaszombat, 1913, október 28 án.

Fábry, rendőralkapitány.

Hirek és vegyesek.

A mindenszentek ünnepe miatt lapunkat nem vasárnap, hanem ma szombaton – november 1-én – jelentettük meg.

Halottak estéje az idén nem november elsején, hanem november 2-án vasárnap este lesz, mivelhogy halottak napját csak hétfőn ünnepezzük a templomokban; vasárnapon nem szabad az egyházi szertartás szerint feketében misézni. Ezért tették át az idén november 3-ára halottak napját s halottak estéjét a temetőben november 2-án este tartják meg. Ugyanakkor vonul ki a temetőbe a nálunk szokásos körmenet is.

Reformáció emléke. Szokásos kegyelettel ünnepelte a helybeli egy. prot. főgimnázium október 31-ik napját. Reggel 9 órakor a tornacsarnokban tartották az ünnepséget, a mely egyházi énekekkel kezdődött. Utána *Czinke* István ref. lelkész, vallástanár mondott emelkedett szellemű imát, majd *Gyurovics* János VIII. oszt. tanuló olvasta föl ünnepi beszédét. Erre *Németh* Pál VIII. oszt. tanuló szavalata következett: dr. *Wallentinyi* Dezső lelkes alkalmi költeményét szavalta el, amelyet a főgimnázium 50 éves jubileumára írt s az akkori értesítőben megjelent. Egyházi ének zárta be az ünnepséget. A reggeli órákban az ág. h. ev. temetőben is ünnepeltek az állami iskolák tanulói. — Este pedig lapunk zárta után a főgimnázium tornatermében a közönség részére tartottak ünnepi szeretetvendégséget, a melynek lefolyásáról jövő számunkban referálunk.

Találkozás a bolgár királlyal. Mult héten egy társaság, melynek tagjai voltak: *Gleidura* Géza salgótarjáni apát-plébános, *Herczeg* József segédlelkész, *Vincze* Alajos süvetei és *Sarlós* János murányaljai plébános a murányi vár megtekintésére ment. Utközben a vár előtt találkoztak *Ferdinánd* bolgár királlyal, ki autójából leszállott s a társaság tagjaival szívélyes melegséggel beszélt. A várból lejöve kellemes meglepetés várta az apát-plébánost, mert az erdőőr egy erdei virágból kötött szép csokrot nyújtott át neki, mint a bolgár király ajándékát.

Személyi hir. *Biess* Elemér földbirtokos és agyagipargyáros családjával nyári tartózkodási helyéről: Cserepesről hazaérkezett és átvette a rimaszombati kályhagyár vezetését.

A fölősszámúak kiválasztása. A véderő törvény értelmében a fölősszámúak besorozott katonák kiválasztását egy vegyes bizottság eszközli. Ilyen vegyes bizottság minden kiegészítési kerület székhelyén, így tehát Losoncban is megalakították. A honvédelmi miniszter a Losoncban működni hivatott vegyes bizottság elnökévé kövecsesi *Lukács* Géza, Gömör- és Kishontvármegye alispánját, tagjaivá pedig *Wagner* Sándor kir. tan. polgármestert és *Bittera* Géza breznóbányai járásorvost nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter dr. *Vörös* László itteni kir. törvényszéki joggyakornokot az itteni kir. törvényszékhez, *Pólya* Endre debreczeni törvényszéki joggyakornokot a nagyrőcsei kir. járásbíróhoz jegyzővé nevezte ki.

Eljegyzés. *Osváth* György nyug. vármegyei iroda-igazgató és neje szül. *Kövér* Julianna szép és kedves leányát: *Katinkát*, mult hó 30-án jegyezte el *Mezőtúrról* *Pádits* István báró *Harkányi* urad. intézője.

Megyebizottsági tag választás. A választott megyebizottsági tagok felének mandátuma 1913. december végén lejár. A választás az egyes kerületekben november hó 17-én tüzetett ki s a választási elnökök kiküldettek. A választásokat az igazolásválasztmány a nov. 21-én tartandó ülésen fogja igazolni.

Halálozás. *Benyo* László helybeli polgártársunkat és feleségét szül. *Kalocsay* Máriát és családját mély gyász érte, amennyiben leányuk: dr. *Kalocsay* Kálmán miskolczi kir. táblabíró szeretetreméltó felesége: született *Benyo* Margit, október 28-án 36 éves korában, boldog házassága 19-ik évében Miskolcban elhunyt. Régióta betegkedett a fiatal, kedves modoruuri nő, kinek elhunytát bánatos férjén kívül három árvája: Kálmán, Margit és László, két testvére: dr. *Benyo* Gyula itteni ügyvéd és *Keresztessy* Józsefné szül. *Benyo* Gizella családjukkal és kiterjedt rokonság gyászolja. Hült

tetemeit Rimaszombatba szállították s okt. 30-án nagy részvét mellett temették el.

A rimaszombat-poltári vasut oszgyán—poltári vonalának a forgalom részére való hivatalos átadása október 28-ára volt kitűzve. Mint értesülünk, az átadást november elejére halasztották közbejött akadályok miatt.

Az ipartestületi nyugdíjintézet kiküldött bizottsága október 27-én délután 5 órától 8 óráig id. *Rábely* Miklós elnöklésével ülésezett s az alapszabályok összes szakaszait tárgyalta. A nagy gondnal megszövegezett módosításokat legközelebb a választmány elé terjesztik.

Helyreigazítás. Lapunk mult számában a városi költségvetéssel foglalkozva tévesen írtuk azt, hogy az 1914. évre kivetendő 62% pótdadó 6% emelkedést mutat az 1913. évi 56% pótdadóval szemben. Tévedés pedig ez azért, mert a pótdadó a folyó évben is 62%, s így pótdó-emelkedés a jövő évre vonatkozólag nem lesz.

Kamarai ülés. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara november hó 6-án, csütörtökön teljes ülést tart.

Igazgatósági ülés. A rimaszombati kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága f. hó 2-án, vasárnap délelőtt 10 órakor ülést tart.

Csatornamű felülvizsgálat. A helybeli csatornaművet a legutóbbi vizsgálatkor létesült megállapodás értelmében október hó 30-án vizsgálta felül a bizottság, melyben *Zarka* Elemér műszaki tanácsossal együtt dr. *Kovács* László polgármester, *Tóth* Béla városi mérnök és *Káldor* Pál mérnök vállalkozó vett részt.

Uj dohánynagytdzsde. A pénzügyminiszter, mint értesülünk, özv. *Tornallyay* Dezső-nének Tornalján nagytdzsdeére és különlegességi gyártmányok elárulására az engedélyt megadta.

Ipari könyvviteli tanfolyam. A helybeli iparos mesterek részére szervezett ipari könyvviteli tanfolyamra a beiratkozások a körözött iven megtörténvén, e tanfolyam az állami elemi leányiskola épületében november hónap 3-án, hétfőn este 7 órakor kezdetét veszi, hol a még eddig nem jelentkezettek beiratkozhatnak.

Választmányi ülés. Az *Otthon* társaság kör választmánya okt. 27-én *Pásztory* Gyula tanár elnöklésével ülést tartott, melyen nyolcz új tagot vettek fel s elhatározták, hogy november 8-án a társaság helyiségeiben társas vacsorát rendeznek.

Halálos szerencsétlenség. Alsóhanganon m. hó 22-én a kendertörő gépnél foglalatokodott *Endrész* Bódi Lászlóné, s a gép működése közben a hengert tartó szeg véletlenül kiesett, s a 15 métermázsás henger ráesett a szerencsétlen asszonyra, hátgerinczét, karját, bordáit törte, úgy hogy csakhamar meghalt az asszony. Az esetet bejelentették a bírósághoz, s m. hó 23-án dr. *Musotter* Miklós vizsgálóbíró és *Lehoczky* Márton kir. alügyész, dr. *Heinrich* Béla és dr. *Lusztig* Sándor orvosokkal kiszállott a helyszínére s a boncolás megejtetett. A nyomozás folyik az ügyben.

Szálloda bérlet. A helybeli Hungária szállodát november hótól *Sipos* és *Benő* budapesti vendéglősök bérelték ki hat évre.

Főpásztori körlevél. Megjelent *Balás* Lajos rozsnyói püspök XI. számú főpásztori körlevele, amelynek latin részében néhány szent társulati és szertartási ügyre vonatkozó római határozatot közöl. Magyar részében hirdeti a XII. orsz. kath. nagygyűlést, amely november 9—11-én lesz, evvel kapcsolatba gyűlésezik a magyarországi kath. tanítók országos bizottsága is. Intézkedik a többtanerős elemi iskolánál igazgatótanítói állás szervezése iránt. Közöl egy miniszteri rendeletet a tényleges katonai szolgálatra bevonuló tanítók illetményeiről s a tanítók előléptetéséről, valamint az ifjusági könyvtárakról. Ajánlja a kath. háziasszonyok orsz. szövetségét és eseléd otthonát. Fölhívja a figyelmet a halottak estéjén tartandó gyűjtésre, a szegény tüdőbetegek szanatóriuma részére, valamint a Zsófia gyermekszanatórium iskolai gyűjtésére. Jelenti a kongrua illetmények szétküldését s a tanítószemélyzet, arcképes vasuti igazolványainak megújításáról informál. Murányhosszurét és Uzapanyit megüresedett plébániákra nov. 15-ig pályázatot hirdet. Ezenkívül több személyi változást jelent.

Hirtelen halál. *Stanga* István 67 éves oszgyáni születésű itteni kéményseprő-segéd okt.

31-én lakására hazament, összeesett és meghalt, szívszélhűdés érte. Ma temetik.

Vizbefult öregasszony. Murányhután a község mellett levő kis patak mellett egy gödör vizében megfuladva találták október hó 26-án özv. *Gyurgyák* Zsuzsanna murányhútai 80 éves, vak asszonyt. Az esetet bejelentették a bíróságnak s október 28-án dr. *Zehery* István és dr. *Linberger* Albert orvosszakértők felboncolták az öreg asszony hulláját. A nyomozás folyik az ügyben.

Kedélyes házaspár. Oláh János és felesége likéri lakosok f. évi július 23-án Likér és Rimabrézó között haladva az uton összeesettek s Oláh János a feleségét ott nyomban alaposan elverte úgy, hogy az asszonynak egyik karját eltörte egy bottal. Október hó 31-én a helybeli királyi törvényszéknél tartott főtárgyaláson sulyos testi sértés büntette miatt Oláh Jánost jogerősen két havi fogházra ítélték.

Veszélyes vadászat. *Hisnyai Heinzelmann* Altréd liczei földbirtokos főerdőőrje: *Csutor* János október hó 26-án egy 213 kilos vadkant lőtt. A három lövéssel megsebzett hatalmas állat rátámadt az erdőőrre, ki azonban nem vesztette el lélekjelenlétét s egy jól irányzott lövéssel leterítette a vadat.

Időjóslás. November és december hónapra *Sirius* időjós ilyenformán jósolja az időjárást: Október végén csapadékosra fordul, úgy hogy november első hetében már országos esőket várhatunk. Igen hűvös, szeles esők jönnek, több helyen havazással, különösen november 11-től igen kritikus lesz az időjárás. Eső, hó, viharos szelek vonulnak át az ország több részén. A november igen szeszélyes lesz, csak egy-két szép enyhe napra van kilátás. December nagyon ködös és általában csapadékos lesz a hónap főjellege. Eső és hó váltakozik hideg, zivataros szelekkel. A tél hideg lesz, elég erős és elég hosszú is.

Verekedő társaság. A Málé községhez tartozó Pogony-pusztán f. évi szeptember 1-én *Riz* György és *Riz* István összeszólalkoztak *Molnár* Andrással s ezt mindketten ütlegették vasvillával és karóval. A szorongatott *Molnár*nak segítségére jött *Dobai* János, kit aztán *Riz* András egy karóval támadott meg s alaposan meg is ütötte. A parázs verekedésből *Molnár* és *Dobai* alapos sérülésekkel kerültek ki. Október 29-én tárgyalta a helybeli kir. törvényszék *Kolbay* Sándor elnöklésével az ügyet s a *Lehoczky* Márton kir. alügyész vádbeszéde után *Riz* András sulyos testisértés büntette miatt hat heti fogházra, *Riz* Györgyöt és *Istvánt* pedig sulyos testisértés vétsége miatt 3—3 heti fogházra s 10—10 korona pénzbüntetésre, esetleg egy napi elzárásra ítélte.

Uj gyermekmenhelyek. A kormány a bekövetkező két esztendőre nyolcz új gyermekmenhely felállítását vette tervbe, egyenként kétszázötvenezer korona költséggel. Az első ilyen menhely építkezését már decemberben megkezdik Békésgyulán. 1914-ben *Jolsva*, Déva és Körmen. 1915-ben pedig Nagykanizsa kerül sorra. Három menhely felállítására nézve még nincs végleges megállapodás. Az egyes városok százezer koronával járulnak a menhely felépítéséhez. Ezt írja a „Nap”, azonban mi azt hisszük, hogy ez egyszerűen egy — kacsa.

Halálos tolonczut. Megirtuk nemrégiben, hogy *Tóth* István öreg embert Hubóról, Alsószuhára tolonczolás közben, Hubó község határában *Szajkó* János, a tolonczozással megbízott ember megverte, s a szerencsétlen öreg ember meghalt. Utközben ugyancsak betértek a korcsmába, ahol mindketten ittak, s a toloncznak nem akaródzott tovább menni. Erre *Szajkó* elpüfölte. Érdekes, s a törvényszék gyors és dicséretes működésére vall, hogy ez az eset már október 31-én főtárgyalásra került *Kolbay* Sándor királyi törvényszéki elnök vezetése mellett tárgyalta az ügyet, a vádhatóságot *Lehoczky* Márton királyi alügyész képviselte. Kihallgatták dr. *Goldblatt* Géza tornaljai és dr. *Hajdu* Miksa putnoki bonczoló orvosokat, kik szívhűdést állapítottak meg a halál okául. Dr. *Zehery* István kir. törvényszéki orvos a szívhűdés és a bűncselekmény közötti összefüggés tennőforgását igazolva találta s a kir. törvényszék jogerősen 3 évi börtönre ítélte *Szajkó*t erős felindulásban elkövetett halált okozott sulyos testi sértés büntette miatt.

Ipari továbbképző tanfolyamok.

A Rimaszombatban szervezett építő ipari szakrajz és ipari szám- és mértani tanfolyamokon részt venni óhajító iparos ifjakat értesítem, hogy a beiratkozás az állami elemi leányiskola tanácstermében november hónap minden vasárnapján délután 2 órától 3-ig történik. Beírás és tandíj 2 korona. — Rimaszombat, 1913. október 27.

Matolcsy Pál, a tanfolyam vezetője.

Felhívást kaptunk *Bahéry József* nyug.

koháriházi tanítótól, melyet hosszadalmassága miatt nem közölhetünk, de lényegét az érdeklődők tudomására hozzuk. A felhívás a nyug. tanítókhöz van intézve, kiket arra kér a nevezett tanító ur, hogy a helyzetük javítását célzó mozgalomhoz csatlakozzanak s hogy az akció vezetését magára vállalt trencsényi bizottság elnökénél: *Kiss Mihály* nyug. tanítónál leg-
rövidebb idő alatt jelentkezzenek a vármegyei nyug. tanítók vagy pedig *Bahéry József* felkötött nevüket és lakóhelyüket.

A rimaszombati korcsolyázó egy-

let választmánya okt. 27. dr. *Wallentinyi Dezső* elnöklésével ülést tartott, melyen az árvíz által a pálya mellékén okozott károk foglalkoztatták a vezetőséget, s a kijavíttatást elhatározták. Még több folyó ügy nyert elintézését.

Állami kiseddó Murányalján.

A murányaljai társulati kiseddó a jövő évtől kezdve állami kiseddóvá alakíttatik át. — A gömörvármegyei kir. tanfelügyelőség már most is *Sartorius Irén* okleveles óvónót bízta meg az óvoda vezetésével.

Megrugdosott éjjeli ór.

Ratkószuhán f. évi augusztus 15-én éjjel *Palkovics János* éjjeli ór társával rendes éjjeli szolgálatot végezve a koresma előtt találkozott *Palics András* szidalmazva összerugdosta, úgy hogy 20 napon tul gyógyuló testi sértést szenvedett. Mult hó 24-én a helybeli kir. törvényszék *Kolbay Sándor* elnöklésével tartott főtárgyaláson, dr. *Mészáros István* kir. ügyész vádbeszéde után *Palics András* súlyos testi sértés büntette miatt jogerősen 14 napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre, nem fizetés esetén még egy napi elzárásra ítélte.

Ismét medve.

Még élénk emlékezetünkben van azon ritka vadászserenese, midőn *Szabó László* várgedei nagybirtokos megyénk déli részén, hol e hatalmas ragadozó nagy ritkaság, egy hatalmas medvét terített le. Most Gömörvármegyről kapunk hasonló hírt, hogy ott a visnyói erdőben mult hó 27-én hasonló szerenése volt *Hevessy László* őrszolgabíró és *Dapsy Árpádnak*, kik közösen szintén egy hatalmas medvét lőttek. Ez annál meglepőbb, mivel ezen vidéken 15 éven belül ez volt az első nagy ragadozó, mely a Turócz völgybe tévedt.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Talált hulla. A csendőrség jelentést tett az itteni kir. ügyészségnek, hogy Murányalján az erdőben egy körülbelül 60 évesnek látszó férfi teljesen oszlásnak indult hulláját találták okt. hó 23-án s miután nincs kizárva az, hogy az illető bűncselekmény áldozata lett, a hulla törvényszéki boncolását a nagyrőcei királyi járásbíró elrendelte s az okt. hó 25-ikén ment végbe.

Öngyilkos dajka.

A darabosi származású *Skrutel Anna* 26 éves, városunkban szolgáló dajka október 29-én reggel gazdája házából eltávozott s többé vissza nem tért. — A jégpálya mellett dolgozó munkások véletlenül ráakadtak egy fán lógó holttestére. A szerencsétlen felakasztotta magát. Tettét minden bizonyonyal beszámíthatatlan állapotban követte el, mert erre semmi oka sem volt. Négy árvát hagyott maga után. Hulláját beszállították a közkörházba, honnan 31-én temették.

Nagy tűzvész

pusztított m. hó 17-én a népes garamvölgyi *Helpa* községben. E község 1906-ban majdnem földig égett s most ismét nagy részben esett a lángok martalékául. A tűz, mint mondják, gyújtogatásból keletkezett és pár óra alatt 23 ház, 30 melléképület és sok takarmányféle hanvadt el. Az alispán a jelentés vétele után megteremtette a szükséges intézkedéseket, sőt m. hó 21-én *Wuffka Ernő* műszaki tanácsossal kiszállt a helyszínére, hogy a község újraépítése kérdésében a jövőre való figyelemmel alkalmas telkeket jelöljenek ki.

Megzavart tolvaj. F. évi augusztus 25-én este *Kövecsesről Abafalvára* menet *Ligárt István* eseléd *Sajórecskére* betér s ott éjjel a *Biró Mihály* kamrája bezárt ajtaját felfeszítette s be akart hatolni, azonban tetten érték, s mult hó 24-én a helybeli kir. törvényszék lopás büntetének kísérlete czimén jogerősen 14 napi fogházra s 1 évi hivatalvesztésre ítélte vádlottat.

Betörés. Ezelőtt körülbelül 10 nappal ismeretlen tettesek éjnek idején betörték *Gömör Olivér* serkei nagybirtokos, nyug. miniszteri titkár kastélyába. A betörők a nagy wertheim-kasszát kizipelték a kertbe, de feltörni nem tudták. Ebből azt kell következtetni, hogy egyszerűbb emberek voltak a betörők. Ujabbán arról értesülünk, hogy pár nap előtt pedig a déteri fogyasztási szövetkezetbe törtek be s hogy e vidéken nem ezek az első hasonló esetek. A csendőrség a *Gömör*hez történt betörés után megindította az erélyes nyomozatot, de az eredményre nem vezetett, ennél fogva *Gömör Olivér* egy detektívet hozatott a fővárosból, de még annak sem sikerült nyomra jönni.

Köszönetnyilvánítás. Dr. *Löcherer Tamás* ur 2 vaskályhát adományozott a *Gyermek-Otthon* részére. Hálás köszönetet mond jóságáért az *Elnökség*.

Adomány. *Abonyi Amália* urnő koszorúmegváltás czimén 10 koronát juttatott a nyomorék gyermekek otthona czéljaira. Az egyesület nevében hálás köszönettel nyugtatja ez uton *Eperjessy József* pénztárnok.

Kiadó lakások.
A *Ferenczy-utca* 6. szám alatt, a *Tompater* mellett, **2 három szobás modern utcai lakás** villanyvilágítással, vízvezetékekkel, mellékhelyiségeivel és zöldséges kerttel, **teljesen renoválva**, továbbá: **1 két szobás kisebb udvari lakás** mellékhelyiségeivel és zöldséges kerttel f. évi **november hó 1-től** bérbe kiadó. — Értekezni lehet **Benyó Béla** tulajdonossal Rimaszombatban.

Eladó borbélyüzlet.
Rimaszombatban, a **Rákóczi Ferenc-utca 11. szám** alatt több év óta fennálló, új és elegánsan berendezett **jóforgalmu borbélyüzlet** családi körülmények miatt kedvező feltételek mellett — minden elfogadható áron — eladó. — Venni szándékozók értekezhetnek a tulajdonossal: **Szijasztó-utca 58. szám** alatti házban.

Kiadó bolt lakással.
Az **Andrássy-ut 1-ső szám** házban — igen forgalmas helyen — egy bolt-helyiség hozzá lakás és minden mellékhelyiséggel **november hó elsejére**, esetleg azonnal is bérbe kiadó. — Értekezni lehet ugyanott a tulajdonos:
Andrási László fényképésszel.

Hirdetéseket mérséket áron e lap részére elfogad a **kiadóhivatal Tompa-utca 10. és Ifj. Rábely Miklós** könyv- és papírkereskedő **Deák Ferencz-utca 20-ik szám.**

Bérbeadó Fogyasztási Szövetkezet.

A **déteri fogyasztási szövetkezet** 1914. évi januárius hó 1-től kezdődőleg — szabad italméresi joggal — **1913. évi november hó 16-án** délután 2 órakor az iskola helyiségében több évekre többet ígérés mellett haszonbérbe fog adadni.

A községben semmiféle hasonló más üzlet nincsen. — Bérelni szándékozók a fentjelzett időre meghívja **az igazgatóság.**

Betöltendő állás.

A Gömörkishontvármegyei Gazdasági Egyesület **biztosítási ügyekben jártas**

üzletszerző tisztviselőt

keres fix fizetés és megfelelő jutalék mellett. Pályázatok folyó évi november hó 15-ikéig a

Gömör-Kishontvármegyei Gazd. Egyesület titkári hivatalához Rimaszombat nyújtandók be.

Üzletnyitás.
Alólírott tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy Rimaszombatban a **Kossuth Lajos-utca 1.** szám alatti (özv. *Kern Adolfné-téle*) házban folyó **október hó 25-én** a mai kornak teljesen megfelelő higiénikus **fodrász-üzletet** nyitottam. — Amidőn ezt tudatni szerencsém van, szükségesnek tartom fel-
említeni, hogy gyakorlatomat számos éven át a legelsőrendű borbély és fodrász üzletekben szereztem és ezentul minden törekvésem oda irányul, hogy mélyen tisztelt vendégeim meglegedését kiérdemeljem. — Kérem ennél fogva a n. é. közönséget, sziveskedjék nagybecsű látogatásaival megtisztelni, melynek elváltában maradtam teljes tisztelettel:
Jankovics András,
borbély és fodrász.
Előfizetőket üzleten kívül is a legpontosabb kiszolgálással elfogadok.

Pályázati hirdetmény.

5902. sz. — Gömör-Kishontvármegye rimaszombati járáshoz tartozó 14 községből álló **nyustyai egészségügyi körben** Nyustya székhellyel rendszeresített **körorvosi állásra** pályázatot hirdetek.

Pályázati határidő f. évi **december hó 10-ike**, mely időpontig a pályázati kérvények hivatalomhoz benyújtandók; a választást folyó évi december hó 20-án d. e. 10 órakor fogom Nyustya községben, a község házában megtartani.

A községi orvos, illetőleg a körorvos javadalmazása az 1908. évi 38-ik t. cz. alapján évi 1600 korona törzsfizetés és négy-öt évenkénti 200 kor. pótlék, 450 korona lakbér, 600 kor. fuvarátalány, továbbá törvényhatóságilag jóváhagyott látogatási és müttétdíjak.

A megválasztott körorvos köteles közegeit havonként egyszer meglátogatni és a jóváhagyott törvényhatósági szabályrendeletnek megfelelően rendelési napokat tartani.

Nyustya, 1913. október 20-án.
2—3 **Dr. Szontagh**, tb. főszolgabíró.

Bérbeadó vadászterület.

ALSÓ-POKORÁGY közbirtokossága, a tulajdonát képező **vadászterületét** az 1914. év január hó 1-től kezdődőleg többetigérés útján bérbe adja. — Az árlejtés a folyó **1913. év december hó 1-én** lesz a község házánál megtartva, melyhez a bérelni kívánókat teljes tisztelettel meghívja a
2—2 **közbirtokosság elöljárósága.**

Hirdetmény.

1917. sz. — **NEMESRADNÓT** község telekkönyvének birtokszabályozás következtében foganatosított átalakítása az 1911. évi 17659. számú igazságügyminiszteri rendeletben nyert engedélynél fogva újra felvételén, az újra felvett átalakítás befejeztetett és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és 1891: XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-cz.-ben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbitésével kapcsolatosan foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§ ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban és az 1891. XVI. t.-cz. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889: XXXVIII. t.-cz. 7. § a és az 1891: XVI. t.-cz. 15. § b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, úgy az 1886: XXIX. t.-cz. 22. § a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, evégből törlési keresetüket hat hónap alatt **vagyis 1914. évi április hó 30-ik napjáig** a feledi kir. járásbíróóság telekkönyvi hatóságához nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-ainak eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is, — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, **vagyis 1914. é. április hó 30. napjáig** a feledi kir. járásbíróóság, mint telekkönyvi hatóságához nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondónak többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülömben azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t.-cz. 16. §§-ai alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatóságához hat hónap alatt, **vagyis 1914. évi április hó 30. napjáig** bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármily nemű igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratot adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetiket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbíróóság tlkvi hatósága.

Feled, 1913. október hó 6-án.

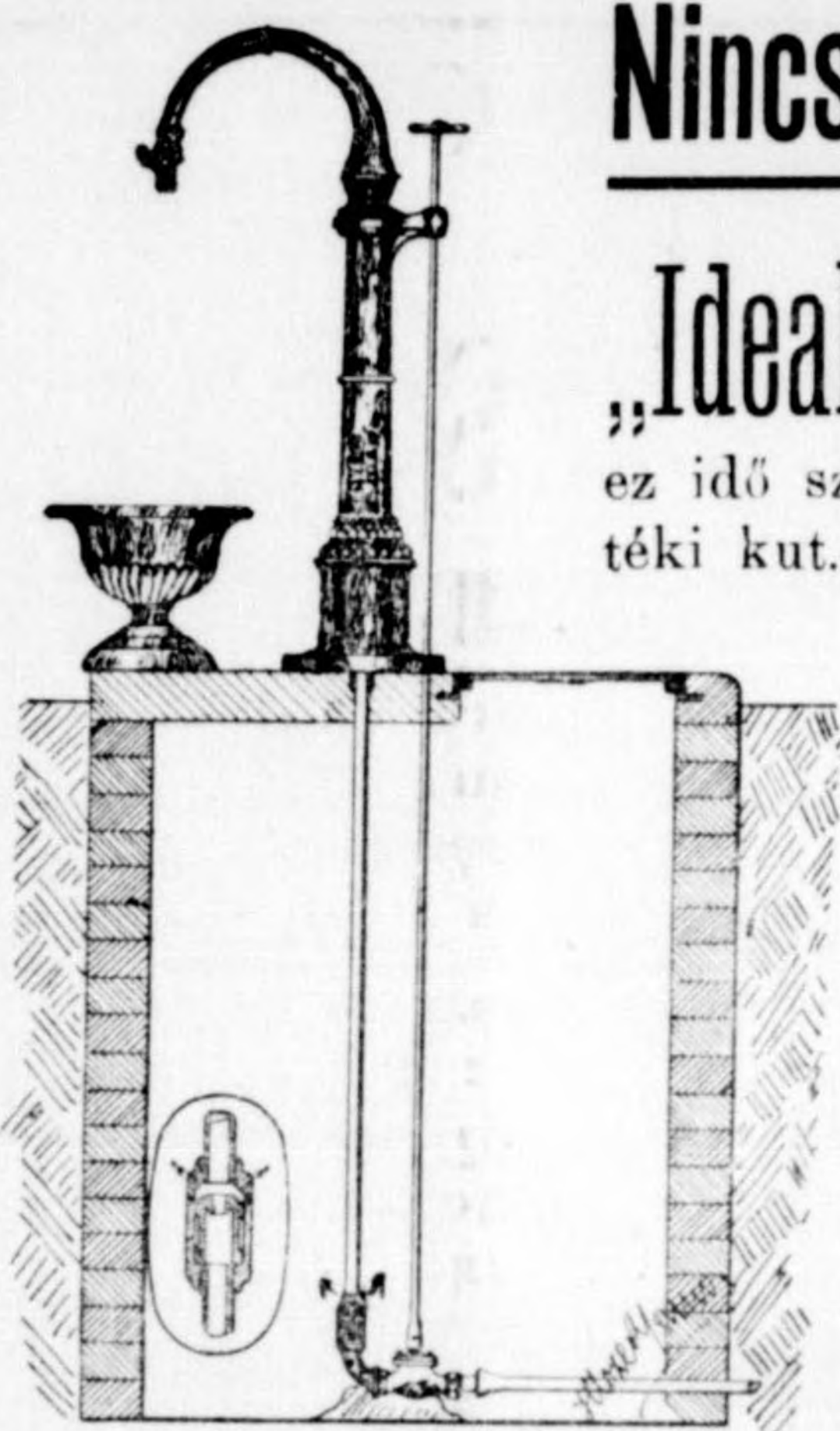
3—3

Boros Zoltán s. k.,
kir. járásbíró.

Eladó üzlet.

Jolsván (Gömörmegye) a város legforgalmasabb helyén, az 1870. évtől fennálló üzletemet, mely rőfös-, fűszer-, rövid- és norinbergi árukból áll, kedvező feltételek mellett — betegség miatt — eladó.

HOFFMANN MIKSA.

Nincs befagyás!

Nincs befagyás!

„Ideal“ fagymentes vízvezetéki udvari kút

ez idő szerint a legtökéletesebb nyomást bíró fagymentes vízvezetéki kút. — **Előnyei:** mindig friss vizet közvetlenül a vezeték-ből szolgáltat. — Nincs befagyás a legkeményebb hidegnél sem. — Vízvétel után a kút csövében maradt víz, szabadalmazott „IDEAL“ szelepemen kifolyik s így nincs a kifolyóban víz, nincs ami befagyjon. — Nagy tartósság, semminemű kopásnak kitéve nincs, mivel teljesen fémből készül. — Olcsóságánál fogva mindenki beszerezheti. — Nagy kivitel az ország minden részében. — **Egyedül kapható** helyben kizárólag a feltalálónál **Hlozek János** vízvezeték- és csatornázási vállalkozónál. — Tervet és költségvetést díjtalanul készítenek. Teljes tisztelettel: s—*

Hlozek János, épület-, műlakatos- és vízvezetéki vállalkozó.

Hirdetmény.

761. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a miskolci királyi törvényszéknek 1913. évi 17072. számú végzése következtében dr. Kellner Miklós miskolci ügyvéd által képviselt, a Katona Barnáné javára 6000 korona s járulékaik erejéig 1913. évi szept. hó 13-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 870 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, tinók, sertések és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a feledi kir. járásbíróóság 1913. évi V. 428. számú végzése folytán 6000 kor. főkekövetelés, ennek 1912. évi augusztus hó 26-ik napjától járó 6%-os kamatai, 1/3%

váltódij és eddig összesen 199 koronában bírólalag már megállapított költségek erejéig, Dobóczán alperesnél leendő megtartására **1913. november hó 15-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Feleden, 1913. évi okt. hó 14. napján.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó

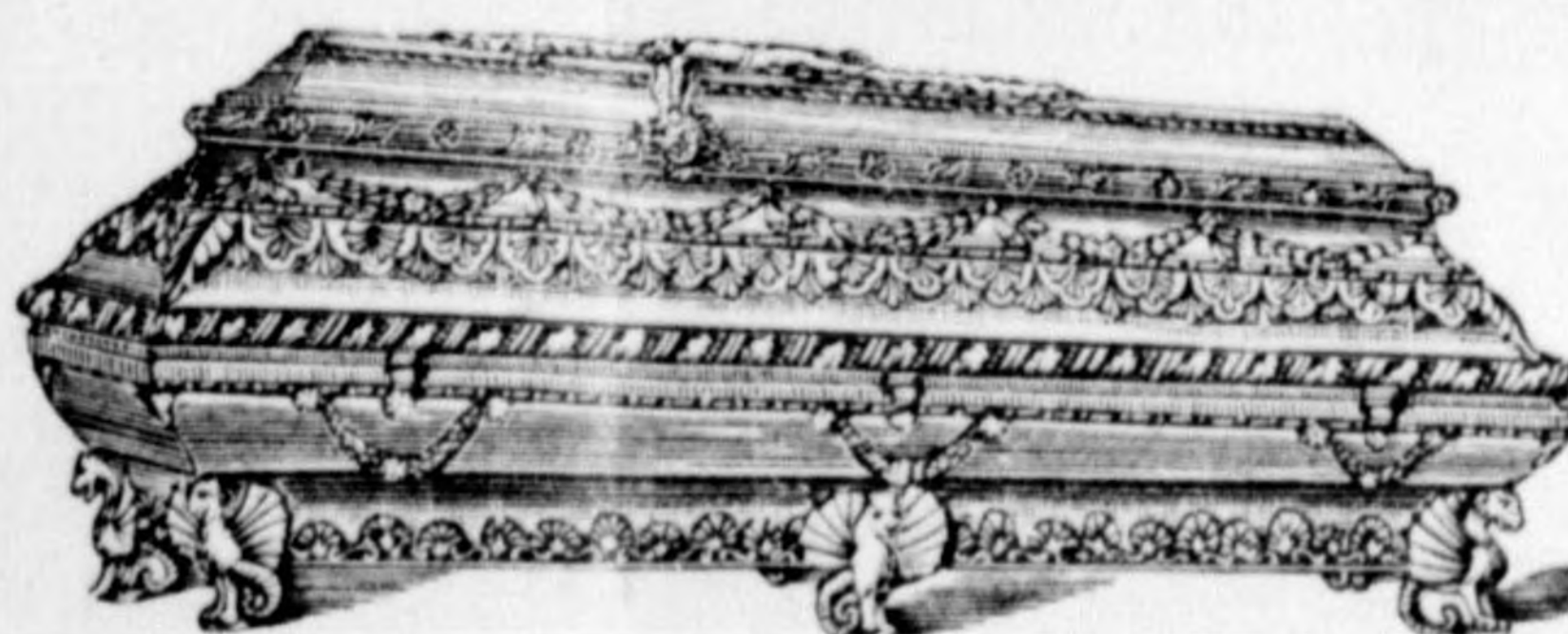
ZAVADSZKY EDE ezelőtt HOLLÓSY JÓZSEF

6—*

TEMETKEZÉSI VÁLLALATA

RIMASZOMBAT, DEÁK FERENCZ-UTCZA 24. SZ.

Van szerencsém a helybeli és vidéki tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a néh. **HOLLÓSY JÓZSEF**-féle temetkezési vállalat a **Deák Ferencz-ut.**

„**ZSUFFA**“-féle házban van elhelyezve, hol nagy raktárt tartok mindenféle **érc- és fakoporsókból,**

valamint a temetkezésekhez szükséges összes kellékek s felszerelések, minélfogva azon helyzetben vagyok, hogy bármilyen díszes vagy egyszerű temetések rendezését, nemkülönbén a temetésekkel járó összes

teendőket, hullaszállításokat és exhumálásokat is, a legszolidabb feltételek mellett vállalhatom. — A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri:

ZAVADSZKY EDE RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca 24.